

Nasjonal dugnad skal hindre spredning av smittsom hoste og diaré!

Norge er i en unik situasjon fordi vi er fri for mange smittsomme sykdommer hos storfe som resten av Europa sliter med. Nå vil vi gjøre norske storfe enda friskere! En samlet storfenæring vil høsten 2016 starte en nasjonal dugnad for å redusere utbredelsen av smittsom hoste og diaré. Målene skal nås ved hjelp av et effektivt kontrollprogram. Sammen med krav til smittebeskyttelse danner dette grunnlaget for å innføre «Helsestorfe», som vil være et kvalitetsstempel ved salg av livdyr.

Om sykdommene

Smittsom hoste forårsakes av viruset Bovint Respiratorisk Syncytialvirus (BRSV) og smittsom diaré – såkalt vinterdysenteri – forårsakes av viruset Bovint Coronavirus (BCoV). Begge virusinfeksjonene kan medføre redusert melkeproduksjon og melke kvalitet, nedsatt reproduksjon, redusert tilvekst hos kalv- og ungdyr og økt kalvedødelighet. I besetninger som har utbrudd av disse virussykdommene kan de økonomiske tapene bli store, opp mot 300.000 kroner, avhengig av besetningsstørrelsen og antall smittede dyr. Smittsom hoste hos kalv blir i betydelig grad behandlet med antibiotika. Et nasjonalt kontrollprogram vil derfor trolig være et viktig enkelttiltak for redusert bruk av antibiotika hos kalv.

Kontrollprogrammet

Kontrollprogrammet for coronavirus og BRSV tar i første omgang sikte på å kartlegge smittestatus, for dermed å kunne bruke denne til bedre smittesikkerhet og tryggere livdyrhandel.

I mjølkebesetninger gjøres første undersøkelse ved analyse av tankmjølk. Mjølkeprodusenter som lever til TINE har fått et første svar om sin status, øvrige mjølkeprodusenter vil få det i løpet av året.

I kjøttbesetninger må kartleggingen skje med blodprøver av ungdyr. Alle besetninger som står registrert med ammekyr i Landbruksdirektoratet, men ikke har mjølkekyr, får denne sendingen med tilbud om å sende inn blodprøver nå i høst og oppfordres til å bruke dette tilbudet. For besetninger som selger dyr er det særlig viktig at status avklares. Men også besetninger som jevnlig kjøper dyr bør prioritere dette. Dersom en besetning som kjøper dyr er fri for disse smittestoffene, er det viktig å opprettholde denne situasjonen gjennom å bedre smittebeskyttelsen og sette klare krav om samme status i selgerbesetningen.

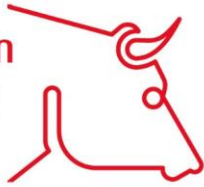
Prøveuttak

- Denne sendinga inneholder alt du praktisk trenger for uttak av blodprøver:

4 blodprøveglass, 4 kanyler (nåler), holder for blodprøveglassene, 4 etiketter forhåndsutfylt med produsentnummer – individnummer fylles inn i åpent felt. En returkonvolutt i papp som brukes til forsendelsen av prøvene. Fulle blodprøveglass pålimt riktig etikett og gjerne pakket i litt ekstra papir, legges i konvolutten. Før postlegging må det settes på porto på 40 kr
- Du må selv gjøre avtale med din veterinær, hvis mulig gjøres blodprøveuttaket i forbindelse med annet besøk i besetningen.
- Det tas blodprøve av **fire ungdyr eldre enn 6 måneder** (180 dager), men velg blant de yngste i gruppa over seks måneder. Dyra må være født i besetningen og ikke være vaksinert mot luftvegsinfeksjon (BRSV-vaksine) eller diaré (Rotavirus/BCoV- vaksine).
- Prøveglassene merkes med Individnummer og dato ført på forhåndsutfylt etikett med produsentnummer.
- Prøvende sendes Tine Mastittlaboratoriet i Molde i vedlagt svarkonvolutt
- Prøvene analyseres som en samleblodprøve, du får derfor ikke svar for hvert prøvetatt dyr, men en samlestatus for besetningen.
- Svar vil normalt foreligge i løpet av en til to uker
- Ditt slakteriet premierer med 1000 kr når svar foreligger. Dette skal blant annet dekke kostnaden ved prøveuttak.
- I besetninger som har både mjølkekyr og ammekyr vil normalt smittestatus være den samme i begge deler av besetningen. Videre oppfølging i denne typen besetninger bygger derfor på resultater fra tankmjølkprøve/1.laktasjonsprøver.
- Ta vare på tilsendt utstyr dersom det ikke benyttes i denne omgang, den kan bli aktuelt å bruke det på et senere tidspunkt.

Helsestorfe

For å hindre spredning av smittsom hoste og diaré er det viktig å hindre at infeksjonene kommer inn i friske besetninger. Lykkes vi med det, vil antallet smittede besetninger reduseres raskt! «Helsestorfe» innføres for at produsenter som kjøper livdyr enkelt skal kunne vurdere hvilke dyr som det er smittemessig trygt å motta. Besetninger som leverer «Helsestorfe» oppfyller bl.a. strenge krav til smittebeskyttelse i besetningen og de har fått status «grønn» i kontrollprogrammet (se eget avsnitt om kontrollprogrammet). Disse besetningene vil få et tillegg i pris ved omsetning av livdyr (se eget avsnitt om «Helsetillegget»).

Krav til Helsestorfe

Besetninger som skal selge Helsestorfe må fylle følgende vilkår:

- Fungerende smittesluse for besøkende bestående av: (1) definert ren og uren sone, (2) egne klær og skotøy for besøkende i besetningen og (3) mulighet for å sette igjen utstyr i smitteslusa. Personer som steller besetningen må enten bruke smitteslusa eller annen inngang.
- Fungerende utlastningsrom ved levering av dyr (livdyr og slaktedyr). Utlastningsrommet skal sikre; (1) at transportøren ikke kommer inn i husdyrrom, (2) at besetningens eget personell ikke går inn på dyrebilen eller tilbake fra dyrebil til husdyrrommet uten bytte av klær og skotøy, (3) at dyr ikke kan returnere til husdyrrommet.
- Egen besetningsattest for «Helsestorfe» skal være utfylt av veterinær og attesten skal ikke være eldre enn 12 måneder. Attesten beskriver besetningens helsestatus og smittebeskyttelsesnivå. Ved hver levering av livdyr (alle kategorier) skal eier skriftlig bekrefte attesten.
- Dokumentert grønn status i kontrollprogrammet for BCoV og BRSV, dvs. at det finnes et analysesvar fra Tine Mastittlaboratoriet i Molde hvor antistoffer mot BCoV og BRSV ikke er påvist i trinn 1, 2 eller 3 innen 12 måneder fra uttaksdato jf. kontrollprogrammet. Dersom det etter uttaksdato har vært smittsom hoste eller diaré i besetningen eller det har vært livdyrkontakt med dyr fra besetning med gul eller rød smittestatus, overstyrer dette prøveresultatet. Helsestorfe kravet er da ikke oppfylt.
- Regelverket for Helsestorfe trer i kraft 1. januar 2017

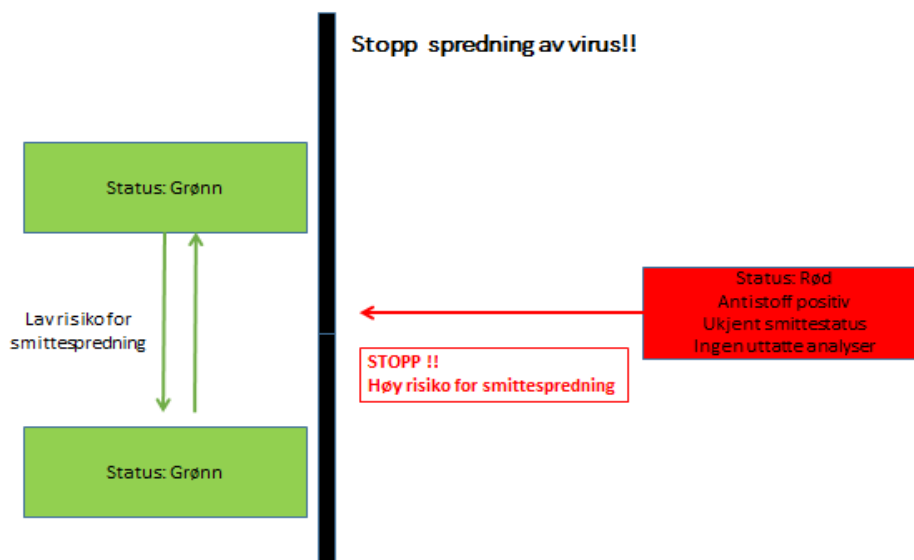
Økonomiske vilkår for Helsestorfe

Besetninger som leverer helsestorfe vil få en merpris ved salg av livdyr:

- Kalver og fôringsdyr får en merpris på 10 % av grunnpris
- Tilsvarende skal avlsdyr (livkyr, -kviger og avlsokser) få en merpris på 1000 kr/dyr.

Hold besetningen fri for BCoV og BRSV

Det er viktig å beskytte dyrene mot smitte utenfra. Sett krav til alle besøkende om bruk av smittesluse og overtrekkstøy. Besetningseier er og blir smittevernsjefen for eget dyrehold. Dersom egen besetningen er smittefri skal du kun kjøpe livdyr fra grønne besetninger!

Ved utbrudd av smittsom diaré eller hoste, ta kontakt med veterinær. Veterinærene vil videre varsle TINE Beredskapssenter. For å redusere smittespredning informeres næringsorganisasjonene, produsenter, rådgivere, tankbilsjåførere, gårdstankreparatører, veterinærer, klauvskjærere, inseminører, melkemaskin-firma, livdyromsettere og slakteriene for å iverksette smitteforebyggende tiltak.

Mer informasjon? Ta kontakt med praktiserende veterinær eller rådgiver. TINE-veterinær er også villige til å bidra i alle storfebesetninger i forbindelse med kontrollprogrammet.